

Finansdepartementet
Postboks 8008
0030 Oslo

Deres ref.
13/632 EEr

Vår ref.
14/2 EAL

Dato
21. januar 2014

Høringsuttalelse fra Etikkrådet i forbindelse med Strategirådets rapport om ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond Utland

Vi viser til Finansdepartementets høringsnotat av 29. november 2013 i forbindelse med Strategirådets rapport om ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland.

Etikkrådet behandler i denne høringsuttalelsen først og fremst spørsmål som er knyttet til håndteringen av enkeltselskaper i fondet gjennom eierskapsutøvelse og atferdsbasert utelukkelse.

Vi vil innledningsvis peke på to overordnede problemstillinger som også kommenteres mer i detalj i hovedteksten:

- Strategirådet foreslår at det ikke lenger skal gis offentlige begrunnelser for at selskaper utelukkes fra fondet, men at det skal gis mer informasjon om prinsipper og strategier. Etikkrådet mener at offentlige begrunnelser har vært et av de viktigste elementene i den nåværende ordningen, og er uenig i forslaget. Rådet kan ikke se at forslaget vil føre til større åpenhet om ivaretagelsen av etiske hensyn i forvaltningen av fondet.
- Strategirådet mener at fondets overordnede økonomiske målsetting skal være styrende for eierskapsarbeidet. Etikkrådet vil påpeke at NBIM med et slikt mandat trolig i liten grad vil ha dialog med enkeltselskaper om etiske utfordringer. Etikkrådet vil reise spørsmålet om dette er ønskelig.

Etikkrådets høringsuttalelse omfatter følgende punkter:

Norges arbeid med ansvarlige investeringer har fått internasjonal anerkjennelse i de årene det har pågått. Etikkrådet påpeker styrker og utfordringer i dagens modell i punkt 1 i høringsuttalelsen.

Finansdepartementet må ta stilling til om NBIM skal påvirke enkeltselskaper også på etisk (og ikke kun økonomisk) grunnlag. Det er fullt mulig, og også ønskelig, at fondet har flere målsettinger. Dette er utdypet i punkt 2 i høringsuttalelsen.

Uavhengig av organisasjonsmodell bør utelukkelse av selskaper på etisk grunnlag begrunnes faglig og offentliggjøres fordi det er viktig for fondets legitimitet i befolkningen, og fordi det bidrar til normdannelse, både i finansbransjen og i næringslivet for øvrig, se punkt 3.

De etiske hensynene i forvaltningen av fondet må være uavhengige av finansielle hensyn. Etikkrådet anbefaler derfor at det opprettes et uavhengig etikkråd som gir tilrådninger til hovedstyret i Norges Bank, se punkt 4.

Strategirådet har i liten grad utredet hvordan arbeidet med de ansvarlige investeringene bør organiseres. Etikkrådet fremmer forslag om en alternativ organisasjonsmodell i punkt 5. Det er viktig at utelukkelse bygger på solide faglige vurderinger. Uavhengig av organisasjonsmodell må det derfor sikres at kompetansen som i dag ligger i Etikkrådet og dets sekretariat, videreføres og styrkes.

1 Erfaringer fra Etikkrådets arbeid

Utelukkelsene av selskap fra fondet har redusert risikoen for at fondet medvirker til grove normbrudd, hvilket er ordningens opprinnelige hensikt. Etikkrådets tilrådninger er offentlige og er derfor utførlig begrunnet. Dette har styrket fondets legitimitet og har vært med på å bidra til internasjonal normutvikling.

Etikkrådet opplever at finansinstitusjoner, interesseorganisasjoner og andre har tillit til informasjonen i rådets tilrådninger og til at rådet tar opp saker som er relevante. Flere investorer, både i Norge og internasjonalt, følger Etikkrådets tilrådninger, enten ved å utelukke de samme selskapene eller ved å bruke tilråkningene som utgangspunkt for egne eierskapsprosesser. Videre bruker interesseorganisasjoner tilråkningene i sin virksomhet for å påvirke selskaper. Tilråkningene blir også diskutert i litteratur og forskning om selskapers samfunnsansvar.

Påvirkningskraften i utelukkelse og tilrådninger ligger etter Etikkrådets oppfatning i kombinasjonen av at fondet er en stor aktør, at det er høy terskel for utelukkelse med klare og relativt få kriterier, at tilråkningene er grundige og veldokumenterte, og at de offentliggjøres.

Etikkrådet ser gjennom sitt arbeid følgende hovedutfordringer:

Tidsbruk

Det tar ofte lang tid fra Etikkrådet avgir en tilråkning til den er avgjort av Finansdepartementet, særlig for atferdssaker. Etikkrådet har ingen dialog med selskapene etter at en tilråkning er avgitt. Dette gjør at tilråkningene ikke er oppdaterte når de offentliggjøres, at selskaper blir for lenge i fondet, og at påvirkningsmulighetene ikke utnyttes mens tilråkningen er til behandling i Finansdepartementet.

Arbeidsdelingen mellom utelukkelse og eierskapsutøvelse

Retningslinjene er utformet slik at Etikkrådet skal vurdere de groveste bruddene på etiske normer, mens NBIM skal utøve eierskap der hensynet til fondets langsiktige avkastning og etiske hensyn trekker i samme retning. Det er en gråsonesaker som ikke fullt ut kvalifiserer for utelukkelse, men som NBIM heller ikke griper fatt i av hensyn til fondets langsiktige avkastning.

Etikkrådet og NBIM utveksler informasjon om at de er i dialog med selskaper, men det er ingen samordning i virkemiddelbruken slik at en blir enig om hvordan det enkelte selskap skal behandles. Etikkrådet kan kun anbefale utelukkelse eller observasjon til Finansdepartementet. Etikkrådet mener at det er forhold som burde adresseres ved eierskapsutøvelse, men som slik situasjonen er i dag, ikke blir håndtert fordi det ikke er et effektivt samarbeid mellom Etikkrådet og NBIM.

Arbeidsdelingen mellom Etikkrådet og NBIM er mindre tydelig nå enn da ordningen ble etablert. Et eksempel på dette er at NBIM det siste året på selvstendig grunnlag har solgt seg ut av enkelte selskaper med begrunnelse i bærekraftsvurderinger. I årsrapporten for 2012 opplyste NBIM at fondet hadde solgt seg ut av 23 selskaper fordi de «ikke produserte palmeolje på en bærekraftig måte»¹. Det var ingen dialog mellom NBIM og Etikkrådet i forbindelse med analysen og nedsalget. Sett utenfra synes det som om NBIM solgte seg ut av selskaper som ikke tilfredsstilte visse overordnede krav, uten en inngående vurdering av hvert enkelt selskap. Etter Etikkrådet syn er dette en effektiv, men lite treffsikker måte for å rense fondet for uheldige plasseringer.

2 Mål for ansvarlige investeringer

Etikkrådet mener at Finansdepartementet må fastsette målsettinger for utelukkelse av selskaper, for eierskapsutøvelse på etisk grunnlag og for ivaretagelse av klimahensyn.

Strategirådet tar opp målsettinger for fondet i sin første hovedanbefaling (pilar 1). Strategirådets forslag innebærer en videreføring av dagens målsettinger, nemlig å maksimere fondets avkastning under moderat risiko og å unngå visse investeringer på etisk grunnlag. Dette reiser et særlig spørsmål når det gjelder eierskapsutøvelsen. Under dagens økonomisk begrunnede mandat har NBIM håndtert et begrenset antall enkeltselskaper gjennom en dialog på etisk grunnlag. Hvis Finansdepartementet ønsker at flere enkeltselskaper skal håndteres gjennom eierskapsutøvelse, er det etter Etikkrådets mening uhensiktsmessig å videreføre den samme målsettingen.

2.1 Nærmere om fondets målsetting

Målet for Etikkrådets arbeid under dagens regelverk er klart: Å gi råd til Finansdepartementet om å utelukke selskaper med virksomhet i strid med kriteriene som departementet har fastsatt.

Etikkrådet mener at hovedformålet med utelukkelse fortsatt bør være å unngå fondets medvirkning til særlig grove etiske normbrudd. Det må fortsatt være de groveste normbruddene som skal være grunnlag for utelukkelse fra fondet, og mandatet må være tydelig på dette. Dette har vist seg å fungere operativt i hele den tiden rådet har vært i virksomhet. En bør holde fast ved kriteriene for utelukkelse, ikke bare fordi de er uttrykk for en overlappende konsensus i Norge, men også fordi kriteriene reflekterer en minstestandard det er bred enighet om gjennom internasjonale avtaler og normer.

Målet for NBIMs eierskapsarbeid er mindre tydelig. NBIM skulle i utgangspunktet bare ta økonomiske hensyn i valget av investeringsstrategi, men retningslinjene la til grunn at et langsiktig fond som var bredt investert, ville tjene på at selskapene i fondet respekterte grunnleggende etiske normer. På dette grunnlaget ble NBIM pålagt å ivareta etiske hensyn i

¹ Årsrapporten for Statens pensjonsfond utland 2012, s. 35.

sin eierskapsutøvelse blant annet basert på OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper og Global Compact.²

Som en generell forutsetning var dette en usikker sammenheng som det ikke var vitenskapelig belegg for. Så vidt Etikkrådet har forstått, arbeidet NIBM lite med brudd på etiske normer i enkeltselskaper, og mer med generelle forventninger som ble kommunisert til grupper av selskaper. Det oppsto et misforhold mellom hva fondet faktisk grep tak i, og forventningene til fondet.

I revisjonen av retningslinjene i 2009 ble det i stortingsmeldingen lagt større vekt på å påvirke selskaper til endring og å få til et samvirke mellom utelukkelse og eierskapsutøvelse. Selv om hovedmålet med NBIMs forvaltning fortsatt var økonomisk, mente departementet at fondet skulle «bidra til endringer i positiv retning i bærekraftsspørsmål og når det gjelder selskapers atferd innen selskapsstyring og sosiale og miljømessige forhold.»³ Departementet beskrev en virkemiddelkjede der utelukkelse skulle være siste mulighet hvis en ikke lyktes i å få til nødvendige endringer gjennom eierskapsutøvelse, slik også Strategirådet gjør i sin rapport.

Etikkrådets interne prosesser, der rådet først innhenter informasjon, så kontakter selskapet, innhenter ytterligere informasjon og til slutt ber selskapet om å kommentere et utkast til tilrådning, utgjør i seg selv en slik virkemiddelkjede som departementet etterlyste. Det har derimot ikke vært noe planmessig samvirke mellom NBIMs eierskapsutøvelse og Etikkrådets utelukkelse. NBIM og Etikkrådet arbeider i liten grad med de samme problemstillingene. Dette er egentlig ikke overraskende ettersom målsettingene for eierskapsutøvelsen og utelukkelsene er ulike. Etikkrådet skal gjøre etiske vurderinger og NBIM hovedsakelig økonomiske.

Finansdepartementet må ta standpunkt til om fondet skal forholde seg til selskapsspesifikke problemer som i utgangspunktet ikke vil føre til utelukkelse. Dette kan f. eks. være i planleggingsfasen av virksomhet som kan føre til utelukkelse om den gjennomføres, eller forhold i leverandørkjeden der avstanden til selskapet kanskje er for stor til utelukkelse, men der selskapet ikke oppfyller forventninger internasjonale retningslinjer stiller. I denne kategorien faller f. eks. kjøperne fra tekstilfabrikkene i Bangladesh som raste sammen, eller selskapet Posco i planleggingsfasen av stålverket i India, som har møtt motstand blant lokalbefolkningen. Andre fond med en ansvarlig investeringspraksis tar ofte opp slike problemstillinger med selskaper, men det er vanskelig å se hvordan dette kan følge av et økonomisk mandat. For å sikre sammenhengen i virkemiddelbruken mellom utelukkelse på etisk grunnlag og den videre eierskapsutøvelsen mener Etikkrådet at Finansdepartementet derfor må stille eksplisitt krav om at NBIM skal ta tak i slike problemstillinger gjennom en dialog med enkeltselskaper.

At departementet fastsetter en klar separat målsetting for fondet om eierskapsutøvelse på et etisk grunnlag, vil også sikre at forvaltningen utføres i tråd med de stadig økte internasjonale kravene til ansvarlig forvaltning. En rekke internasjonale instrumenter retter seg både til statlige aktører, selskaper og investorer, som for eksempel FNs veiledende prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv, OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, PRI og Global Compact. For fondet kan FNs veiledende prinsipper og OECDs retningslinjer være særlig relevante siden disse også retter seg til statlige aktører i deres myndighetsrolle og ikke bare i rollen som deltakere i næringsvirksomhet på linje med andre subjekter. Normutviklingen siden de etiske retningslinjene ble etablert i 2004, har hevet kravene som

² Revidert Nasjonalbudsjett 2004, boks 4.2.

³ St. meld. nr. 20 (2008-2009), s. 90.

stilles til både myndigheter, selskaper og investorer, og målsettingen for fondet bør reflektere denne utviklingen.

2.2 Utelukkelse som sluttpunktet i en eierskapsprosess

Strategirådet beskriver i sin rapport en trappetrinnsprosess der utelukkelse skal være siste utvei når andre virkemidler har vært prøvd. Ved årsskiftet 2012/2013 var SPU investert i nesten 7500 selskaper. De 200 største plasseringene utgjorde halvparten av fondets verdi. Verdien av de fire største selskapene i fondet var dobbelt så stor som verdien av de 4000 minste plasseringene. I 2170 selskaper var investeringen under 10 millioner NOK. Kostnaden ved en grundig utredning og en eierskapsprosess kan ikke forsvares for små investeringer hvis målet er å ivareta fondets økonomiske interesser. For å sikre at selskapene i fondet holder en minste etisk standard, vil det sannsynligvis være mer effektivt fra et økonomisk ståsted å selge seg ut av små plasseringer med høy etisk risiko enn å bruke ressurser på utredning eller dialog.

Med NBIMs strategiske endringer er dette en utvikling som vil komme, uavhengig av de organisatoriske endringene Strategirådet foreslår. Av de ni selskapene hvor en tilrådning om utelukkelse er offentliggjort de siste tre årene og beslutningen har vært utelukkelse, solgte NBIM seg ut av fem av selskapene før Finansdepartementet fattet en beslutning. NBIM var da informert om Etikkrådets utredning. Dialog på enkelt-selskapsnivå vil med den foreslåtte hovedmålsettingen trolig bare skje med et fåtall store selskaper som har etiske utfordringer av en slik karakter at det ellers ville være nødvendig å selge seg ut av selskapene.

2.3 Det bør fastsettes målsettinger og strategier for klimaendringer

Etikkrådet mener at også klimaspørsmålet bør adresseres i prosessen som pågår med Strategirådets rapport.

Norge anser trusselen om klimaendringer som en av de største utfordringene verden står overfor og ønsker å være en pådriver for å motvirke klimaendringer. Det er vanskelig å tilordne klimaødeleggelser til konkrete selskaper i porteføljen så lenge det internasjonale avtaleverket legger opp til at nasjonalstatene skal bestemme hvordan deres utslipp skal fordeles. Etikkrådet har så langt ikke tilrådd å utelukke noen selskaper fra fondet alene på grunn av klimaødeleggelser, og har også i liten grad brukt dette som tilleggskriterium.

Det synes rimelig å legge til grunn at klimaødeleggelser vil ha økonomiske konsekvenser for fondet, og derfor har også Finansdepartementet tatt grep både for å kartlegge klimakonsekvenser og for å vri investeringene i klimavennlig retning. Klima har også vært et av satsingsområdene til NBIM i eierskapsutøvelsen.

Etikkrådet mener at Finansdepartementet fortsatt må være tydelig på at fondet skal ta hensyn til klimatrusselen i sine investeringer. For at dette skal få nødvendig tyngde, er det nødvendig at departementet beskriver målsetting og strategi for arbeidet.

3 Åpenhet om utelukkelsesbeslutninger

Den andre av Strategirådets hovedanbefalinger (pilar 2) gjelder åpenhet og etterprøvbarehet. Strategirådet anbefaler at det ikke lenger skal offentliggjøres begrunnelser for at selskaper utelukkes fra fondet. Bare navn på selskaper som blir utelukket etter en beslutning i hovedstyret, skal offentliggjøres. Strategirådet begrunner dette med at en dialog med selskaper

har størst mulighet for å bære frukter hvis den foregår i det lukkede rom, og at det reduserer fondets operasjonelle risiko, blant annet søksmålsrisikoen. Strategirådet legger til grunn at offentliggjøring av fondets retningslinjer og strategier vil gi tilstrekkelig tillit til at fondet ivaretar sine etiske forpliktelser.

Etikkrådet er uenig i dette. Etikkrådet mener at forslaget betyr at det vil bli gitt mindre informasjon om fondet, og at fondet gjennom dette mister noe av den påvirkningskraften og den internasjonale anerkjennelsen som etikkarbeidet har i dag. Etikkrådet vil også påpeke at det aldri har blitt reist noe søksmål mot departementet på grunnlag av tilrådingene.

Etikkrådets utredningsprosess fungerer som en relativt lukket eierskapsprosess med mulighet for en offentlig begrunnet utelukkelse i enden av prosessen, og det er ofte en relativt omfattende dialog mellom rådet og selskapet som vurderes. I mange slike dialoger har selskaper gitt uttrykk for at de nødvendig vil bli utelukket, blant annet av hensyn til sitt omdømme. Det er altså offentliggjøringen selskapene synes å være mest bekymret for, ikke selve nedsalget. Strategirådet synes å legge til grunn at muligheten for å lykkes i en dialog blir større, hvis ingenting offentliggjøres fra prosessen, verken når den pågår, eller senere. Dette er ikke i tråd med Etikkrådets erfaringer. De erfaringene Strategirådet viser til fra boikotter av selskaper med virksomhet i Sør-Afrika og Sudan, er kun et snevert utvalg av eksempler og virker lite overførbare på måten Etikkrådet arbeider med utelukkelse.

Offentlig informasjon om konkrete selskaper bidrar til at andre aktører tar opp samme spørsmål, slik at påvirkning skjer fra flere aktører samtidig. Hvis det skal være et mål i seg selv å påvirke selskaper i en bedre retning, er dette et moment en bør legge vekt på.

Offentliggjøring av Etikkrådets tilrådingen kommuniserer til andre selskaper hvordan fondet vurderer ulike typer aktivitet. Det at flere selskaper har henvendt seg til Etikkrådet for å diskutere planer om virksomhet som likner på noe Etikkrådet har vurdert tidligere, tyder på at tilrådingene er godt kjent, og at de kan ha innvirkning på hvordan selskaper opptrer. En generell strategi eller overordnet CSR-rapport fra fondet vil ikke ha samme gjennomslag.

Hensynet til fondets legitimitet tilsier også at det må rapporteres om hvordan prinsipper og strategier omsettes til konkrete handlinger som berører enkelt-selskaper og problemområder i porteføljen. Dette innebærer offentliggjøring både av hvilke selskaper NBIM har en dialog med, hvilke problemstillinger som er tatt opp i dialogen, og begrunnelser for utelukkelse fra fondet.

Som et eksempel på dette kan nevnes at Finansdepartementet i oktober i fjor offentliggjorde Etikkrådets tilrådingen om selskapene Royal Dutch Shell PLC og Eni SpA. Inntil da forelå det ingen offentlig informasjon om hvordan fondet hadde forholdt seg til den alvorlige oljeforurensningen i Nigerdeltaet. Hvis tilrådingene ikke hadde blitt offentliggjort, ville inntrykket i offentligheten ha vært at fondet ikke arbeidet med denne problemstillingen. Det samme kan sies om f. eks. bygging av bosettinger på Vestbredden, avfallshåndtering fra gruvedrift, naturressursutvinning i Vest-Sahara og tropisk avskoging.

Uten at det rapporteres offentlig om hvordan fondet forholder seg til selskaper, blir det også krevende for politiske myndigheter å utvikle retningslinjene ettersom det ikke er mulig å se hvordan retningslinjene omsettes i konkrete handlinger.

De grundige offentlige begrunnelsene for fondets utelukkelse er normdannende. Det eksisterer internasjonalt en rekke retningslinjer og forventninger til selskaper, men få konkrete eksempler på hvordan disse retningslinjene kan anvendes. De offentlige tilrådingene spiller inn i den internasjonale debatten om hvilke forventninger som kan stilles både til selskaper og fond. Strategirådets rapport legger opp til å fjerne dette særtrekket ved den norske modellen som har fungert godt, og som har fått anerkjennelse, også internasjonalt.

4 Uavhengighet i etiske beslutninger

Ved etableringen av Etikkrådet ble det lagt vekt på at rådet skulle være uavhengig, både av økonomiske hensyn og politiske myndigheter. Fondets eier måtte ta beslutningene om utelukkelse fordi de kunne gå på bekostning av avkastningen. Beslutningene skulle baseres på råd fra et uavhengig organ for at politiske hensyn, økonomiske hensyn og etiske hensyn ikke skulle blandes sammen.

Strategirådet foreslår å flytte beslutninger om utelukkelse til hovedstyret i Norges Bank. Etikkrådet er enig i at disse beslutningene ikke lenger behøver å tas av departementet. Rådet mener likevel at det er viktig at beslutningene om utelukkelse er uavhengige av de økonomiske vurderingene. Dette synes ikke å være tilstrekkelig ivarettatt ved forslaget om å flytte beslutningene om utelukkelse til hovedstyret i Norges Bank. Særlig ved nedslag av betydelige aksjeposter i store selskaper vil det kunne være en konflikt mellom etiske hensyn og finansielle hensyn. Uavhengighet er også viktig for troverdigheten og legitimiteten til etikkarbeidet i fondet.

Uavhengigheten vil kunne sikres ved at Finansdepartementet fortsatt har ansvaret for å oppnevne et etikkråd som har sitt eget sekretariat og som gir råd til hovedstyret i saker om uttrekk. Når et slikt råd oppnevnes av og har mandat og budsjett direkte fra Finansdepartementet, vil det være klarhet om at rådets eneste oppgave er å ivareta etiske hensyn uten å skjele til andre deler av forvaltningen av fondet. Avveiningen mellom økonomiske hensyn og etiske hensyn og vurderingen av hensiktsmessig virkemiddelbruk vil ligge i banken. Etikkrådets forslag til organisering av dette arbeidet er utdypet i punkt 5.

5 Systemet for utelukkelse i en ny organisasjonsmodell

Strategirådets tredje hovedanbefaling (pilar 3) gjelder integrasjon av arbeidet med ansvarlige investeringer. Strategirådet foreslår at beslutninger om utelukkelse skal overføres til hovedstyret i Norges Bank. Det heter i rapporten at Norges Bank må tilføres tilstrekkelig ekspertise, og at styret i Norges Bank kan velge å oppnevne en komité som kan komme med råd i uttrekkspørsmål. Kunnskapen og erfaringen som har blitt opparbeidet i Etikkrådets sekretariat, bør integreres i NBIM. Ut over dette beskriver rapporten ikke hvordan arbeidet med ansvarlige investeringer skal organiseres.

Etikkrådet mener at Finansdepartementet må vurdere organiseringen av arbeidet med ansvarlige investeringer mer inngående. Dette er ikke tilstrekkelig utredet i Strategirådets rapport. Etikkrådet vil likevel komme med noen bemerkninger til den skisserte løsningen.

Dersom Norges Bank får et mandat om å drive eierskapsutøvelse på etisk grunnlag, kan det være hensiktsmessig å legge rådets sekretariat inn i banken. Organisasjonsmodellen må sikre at banken har kompetanse og insentiver til å utøve mandatet, og det må etableres et kontrollsystem som sikrer at mandatet utøves i samsvar med hensikten. Slik kontroll kan skje ved at et Etikkråd, oppnevnt av Finansdepartementet, avgir årlige offentlige rapporter til departementet om sin virksomhet. Rådet bør også kunne spille inn til NBIM saker hvor utelukkelse er uaktuelt, men som egner seg for eierskapsutøvelse. En dialog med selskaper krever sakkunnskap, og de som deltar i dialogen med selskapene, må ha kompetanse på de spørsmålene som diskuteres. I tillegg til å ha en utredningsfunksjon, må sekretariatet også delta i dialog med selskaper.

Hvis departementet derimot *ikke* mener at fondet skal ta opp etiske problemer i enkeltelskaper dersom det ikke følger av en økonomisk målsetting for arbeidet med

ansvarlige investeringer, er det ikke hensiktsmessig å legge sekretariatet inn i banken. Da kan Etikkrådet fortsette som i dag, men gi sine tilrådninger til Norges Bank i stedet for til Finansdepartementet.

Etikkrådet er ellers enig med Strategirådet i at det, uavhengig av modell, må være et eget budsjett for denne virksomheten.

NBIMs utøvelse av sitt etiske mandat vil være hovedstyrets ansvar på samme måte som andre større beslutninger i forvaltningen. Hovedstyret må derfor også ha kompetanse innen de etiske hensynene fondet skal ivareta.

6 Avslutning

Internasjonale retningslinjer som retter seg mot *selskaper*, har i den senere tid raskt utviklet seg til å bli mer konkrete og gir praktisk veiledning om f. eks. hvordan konsultasjoner skal foregå, hvordan en skal kompensere mennesker som må flytte ved ekspropriasjon, og hvordan selskaper skal kartlegge konsekvensene av sin virksomhet. Felles for slike retningslinjer er at de stiller krav til åpenhet.

Internasjonale retningslinjer som retter seg til *investorer*, f. eks. Principles for Responsible Investment, PRI, er mer overordnede og har i mindre grad utviklet konkrete føringer for hva som er riktig handlingsalternativ. Hvordan forvalterne håndterer konkrete spørsmål i praksis, er det generelt vanskelig å få tak på til tross for et rikt tilfang på overordnede målsettinger, prinsipper og strategier. Det rapporteres i liten grad på selskapsnivå.

Strategirådets anbefaling vil bringe SPU på linje med andre slike fond. Fondet skal være mer åpent om strategier og prinsipper enn i dag, men skal ikke offentliggjøre opplysninger om konkrete selskaper. Eierskapsarbeidet skal være basert på en overordnet økonomisk målsetting.

Heller enn å kopiere en slik forvaltningsmodell bør fondet være tydelig på hvordan etiske hensyn i enkelte situasjoner skal supplere eller gå foran økonomiske hensyn. Derfor bør fondet ha klare retningslinjer for hvordan fondet skal ta opp etiske problemstillinger på enkelt-selskapsnivå, og være åpent både om hvilke problemstillinger fondet har tatt opp, og hvordan enkelt-selskaper er håndtert. Slik kan fondet bidra til en «beste praksis» fordi det er med på å forme hvordan generelle prinsipper kan omsettes til handlinger.

Med hilsen

Ola Mestad

Leder for Etikkrådet